

ΓΙΩΡΓΟΣ ΜΠΛΑΝΑΣ

Η ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΤΟΥ

Η ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΤΟΥ

ΠΟΛΕΜΙΣΤΗΣ

[Μέσα στο πανδαιμόνιο πού ακολούθησε τον καυγά του Αχιλλέα με τον Αγαμέμνονα, ο Θερσίτης δέχθηκε επίθεση από τον Οδυσσέα και κατέφυγε στην σκηνή του. Ο Οδυσσέας τον κυνήγησε μέχρι εκεί κι αφού κόμπασε πως αν τον ξανάβλεπε μπροστά του θα τον σκότωνε αμέσως, έφυγε αφήνοντας τον άσχημο πολεμιστή να μουρμουρίζει οργισμένος.]

Εξαφανίστηκε το κάθαρμα. Ωστόσο
με βλέπει. Το νιώθω, το βλέπω σχεδόν καθαρά,
λουφαγμένο στο βρώμικο καβούκι της μούρης του,
αυτό το μάτι το μνησικάκο να παίζει νευρικά με την εκδίκηση
σαν ξεθαμμένο κόκαλο.

Σκυλομούρη! Θα τον έκανα τροφή
για τα κοπρόσκυλα που έτρεξαν να μας υποδεχθούν
με μια λαχτάρα κωμική όταν φτάσαμε σ' αυτό το σφαγείο.

(Σπουδαία εκστρατεία! Εδώ και δέκα χρόνια,
προσφέρουμε το τέλειο πολίτευμα
σ' έναν λαό ξεσαλιασμένων τετραπόδων:
ελευθερία να μας κοπρίζουν,
ισότητα στο σπάραγμα των σπλάχνων μας,
αδελφότητα στα τσιμπούρια που χορταίνουν
με το έλλειμμα του αίματός μας.

Ωραία! Ωραία! Γενιές γενιών θα μακαρίζουν
με γρυλίσματα γεμάτα χαλασμένα δόντια
και βουβωνικούς σπασμούς την αντοχή των Ελλήνων:
αυτό το επίμονο ακόνισμα ενός ονόματος
που δεν υπήρξε καν ραβδί.)

Μεθύστακα! Θα τον έπνιγα στο αίμα
που τρέφει με τόση επιμέλεια,
καταβροχθίζοντας ελπίδες και όνειρα και προσμονές άλλων,
αν δεν ήξερα πως οι λύκοι του θα οργίαζαν
τυφλωμένοι απ' την οσμή του αυτάδελφου θανάτου.

Τυφλωμένοι απ' την οσμή!
Βλακόμουτρα' ανίκανοι!
Πότε νιώσατε κάτι ολόκληρο;
Πότε αναγνωρίσατε κάτι ατόφιο;
Πότε μοχθήσατε κάτι δικό σας;

«Όλο αυτό το μακελειό, μόνο σαν επιμέρους ερεθίσματα
μπορεί να το αντέξει μια ψυχή», λέει ο Νέστορας.
Πού την βρίσκει τόση ψυχραιμία ο γέρος;
Υποθέτει πως έχουν ψυχή
αυτές οι άπλυτες αποτυχίες της αρτιμέλειας.
Ετούτη η μόνιμα καλή προαίρεση με αρρωσταίνει.
Την τρέφει μέσα στο πλίθινο βλέμμα του σαν κατοικίδια πληγή:
παχύσαρκη, αλαζονικά λιγόλογη, εκνευριστικά νωθρή.
Κάποιο είδος ανοσίας πρέπει να την κράτα ζωντανή
μετά από τόσες μολυσματικές διαψεύσεις.
Ο πολεμιστής πρέπει να ξέρει πότε κινδυνεύει να κλάψει.
Δεν υπάρχουν αετοί ανάμεσα στους ανθρώπους.

Δεν μπορώ να φανταστώ την σύνεση σαν ένα μαχαίρι
που το αφήνεις στο τραπέζι του φαγητού, όταν βγαίνεις στην μάχη.
Η εικόνα αυτή είναι μια απ' τις καλύτερες του γέρου,
αν και όχι η πιο δημοφιλής σ' ένα κοπάδι ανίκανο ν' αντιληφθεί
το νόημα μιας πρότασης με περισσότερες από τρεις λέξεις.
Δεν μπορώ να εννοήσω ένα σύστημα αξιών που το ξεπλένεις
και το κρέμας να στεγνώσει, όταν μουλιάσει με αναίτιο αίμα.
Η εικόνα αυτή είναι δική μου.
Μόνο που εγώ δεν προθυμοποιούμαι να διασκεδάσω με στιχάκια
την υποκρισία των συνελεύσεων.

Ήρθαν εδώ για λάφυρα και περιφέρουν
την πληγωμένη τιμή της ράτσας τους
σαν γερασμένη πόρνη ανάμεσα στα κουφάρια.
(Ως ένα σημείο μόνο είναι ακίνδυνοι οι νεκροί.)
Ήρθα εδώ για λάφυρα και ξέρω πως μπορεί να καταντήσω
λάφυρο απ' την μια μέρα στην άλλη.
Δεν μπορώ να κάνω τίποτα γι' αυτό.
(Τίποτα περισσότερο από μένα.)
«Ο πιο άσχημος άντρας που ήρθε στο Ίλιο.
Στραβοκάνης και κουτσός από το ένα πόδι.
Οι ώμοι του γυρισμένοι προς τα μέσα,
σμιγμένοι πάνω από το στήθος του.
Κι ακόμα πιο πάνω, ένα κεφάλι μακρουλό
με τρίχες λιγιστές στην κορυφή του».
Έτσι, τυφλέ τραγουδιστή μου, σίγουρα έτσι!
Ο πιο άσχημος άντρας, όμως όχι ο μόνος,
αν και ίσως ο καταλληλότερος στην παροχή υλικού
προορισμένου να τονώσει την φυσική νωθρότητα των λέξεων.
Οι λέξεις είναι νωθρές, καλέ μου φίλε, σε διαβεβαιώ.

Έχουν μανία να κάθονται πάνω σ' αυτό που θέλουν να πουν,
μέχρι να βρωμίσει.

Ύστερα, πετούν σε άλλο... κοτέτσι, ας πούμε.

Τι μπορείς να κάνεις στην διάρκεια αυτού του σύντομου πετάγματος;

Ίσως πάντως τα φτερωτά σου λόγια να είναι μια ιδέα της προκοπής.

Πολύ αμφιβάλλω αν το ξέρεις.

Όσο για μένα, ξέρω τι ξέρω, τι πρέπει να κάνω, τι μπορώ να ελπίσω.

Θα βγω κι ας γίνει μακελειό.

Θέλω να κατουρήσω.

Η ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΤΟΥ

*(«Ἐένε Αθηναίε, επιθυμῶ να σε ρωτήσω αν είδες ως τα τώρα ἄνθρωπο ευτυχέστερο»,
ρώτησε ο μονάρχης. Και ο περιηγητής ἀπάντησε:)*

Εβδομήντα χρόνια, βασιλιά μου· εβδομήντα ολόκληρα χρόνια: μια ζωή
κι εσύ ζητάς να σου την περιγράψω
σαν να 'ταν κάποιος τόπος που λίγοι ταξίδεψαν
κι είναι γι' αυτό περιζήτητοι στα υπνογόνα συμπόσια των σοφών.

Ταξίδεψα αρκετά, τ' ομολογῶ.
Ὅμως ετούτη την πορεία δεν γίνεται να την αφηγηθείς·
ὄχι πριν καταντήσει κάθε κουβέντα μάταιη
μπρος στην σαφήνεια της σιωπής.
Εβδομήντα ολόκληρα χρόνια: εἴκοσι πέντε χιλιάδες διακόσιες ἡμέρες.
Κάθε μια με την δική της συμβολή στο απροσδόκητο,
κάθε μια περισσότερο ἀπό ευφυῆς στον αυτοσχεδιασμό.
Εἴκοσι πέντε χιλιάδες διακόσιες ἡμέρες!
Κι αν είναι να ῥχονται οι εποχές στην εποχή τους,
αν είναι να ποτίζεται σωστά η δύστροπη διάθεση που ξαφνικά ονομάσαμε ψυχή,
ἀκόμα μερικά λεπτά αθροισμένα στο επιβλητικό σύνολο μιας ἀκατανοησίας:
μια σύμπτωση συμπτώσεων! Παραπάει να πεις οτιδήποτε γι' αυτήν.

Ένας θα βασιλέψει επειδή ντράπηκε την γύμνια μιας γυναίκας
και θα πεθάνει επειδή δεν μπόρεσε να κρύψει την ντροπή του.
(Δύστυχε Γύγη! Πότε η εξουσία ἀνέχθηκε την ἔνοχη;)
Άλλος θα ζήσει επειδή ντράπηκε τα πλούτη του
και θα πεθάνει επειδή δεν θέλησε να κρύψει την ντροπή του.
(Απερίσκεπτε Τέλλο! Πότε η πόλη ἀνέχθηκε την τιμιότητα;)
Τρίτος θα φωλιάσει στην κρύπτη της μετριότητας,
ελπίζοντας ποιος ξέρει τι εκστατικό.

Κροίσε, δεν πρόκειται να τελειώσουμε πριν τελειώσουμε.
Κανείς, θεός ή ἄνθρωπος, δεν γίνεται να μας χαρίσει την ζωή.
Μονάχα να την ζήσουμε μπορούμε.
Μην ασχολείσαι.
Στο τέλος δεν θα υπάρχει καιρός ν' αποφασίσουμε.
Ούτε διάθεση, ἀσφαλῶς.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ

(Ο Άβγαρος, τοπάρχης του Ουχάμα, προς τον Ιησού, τον αγαθό σωτήρα που εμφανίστηκε στην Ιερουσαλήμ.)

Η νύχτα του κόσμου διαρκεί ακόμα, και στο βάθος τα ίδια πράγματα συμβαίνουν.

Ένας μικρός αριθμός εθνών διεκδικεί το θέαμα μιας αυγής που θα φωτίσει όσα περισσότερα καλλιεργήσιμα χωράφια επιτρέπει η διαστροφή της γης (να βγαίνει ξαφνικά απ' την απάθειά της με κωνοφόρα ξεσπάσματα και πέτρινες απειλές).

Το τοπίο τής απληστίας μας παραείναι σκοτεινό για ν' αντέξει την αλαζονεία μιας πόλης που δεν διαθέτει μεγάλα δημόσια κτίρια (όπως θέατρα, ναούς, λουτρά).

Όμως επιδαψιλεύουμε στους εαυτούς μας το συνωστισμό μιας τακτικής λατρείας και γύρω η γη -σε απόσταση όχι ευκαταφρόνητη- είναι πράσινη, πλούσια σε πηγές, σκεπασμένη με δέντρα, γλυκιά και τρυφερή.

Σαν να λέμε, δεν λείπουν οι ευκαιρίες για μοναχικούς περιπάτους (πληρωμένους από το νόμιμο σύζυγο πάντα)

για ρεμβασμούς που καταλήγουν σε φιλοσοφικές μονογραφίες χωρίς πραγματικό αντικείμενο,

προεξοφλημένες από έκδοτες χωρίς πραγματικό κοινό.

Εδώ καθένας μπορεί ν' απολαύσει την ανεντιμότητα σαν ανία· ελπίζω να με καταλαβαίνεις.

Αν και δεν είμαι καθόλου βέβαιος πως δεν πιστεύεις αυτές τις ιδέες σου για μιαν άλλη βασιλεία (μα την πίστη μου, εντελώς απίστευτες).

Ακούγεται πως αποστρέφεται την ζωή κι αποβλέπεις σε μια γαλήνη το λιγότερο χειροποίητη.

Αντιπαρέρχομαι τα όσα ακούγονται σχετικά με τις θεραπείες σου: πως πραγματοποιούνται χωρίς φάρμακα και βότανα.

Πολλοί φημίστηκαν στο παρελθόν

για τους τυφλούς και τους χωλούς και τους λεπρούς και τους τρελούς που γιάτρεψαν κι αν θέλεις την γνώμη μου, είτε αλήθειες είναι όλα αυτά είτε μύθοι, λίγο με νοιάζει.

Αν ήμουν τυφλός, το μόνο που θα ήθελα θα ήταν το φως μου.

Μπορείς να με πείσεις για τα πάντα όχι όμως πως βλέπω αν δεν βλέπω.

Διαθέτεις κάποια αίσθηση του αληθινού, ελπίζω, υστέρα από τόσους οπαδούς.

Τι περιμένεις από μια φυλή νομάδων και βοσκών

που ισχυρίζονται πως αναγκάστηκαν να ρίχτουν στο εμπόριο για να πάνε όσο μακρύτερα γινόταν τον Θεό τους;

Άμμο χρυσή, ποτισμένη με κρασί κι αίμα και δάκρυ και ιδρώτα -όταν πετρώνει ο ήλιος στην δύση κι ανάβουν οι φωτιές,

σφυρίζοντας γυναίκα στο ξύλινο λαχάνιασμα τους- δεν θα μυρίζει ο Θεός τους·

ούτε μωρά κατουρημένα και φαΐ μαγειρεμένο

από χέρια που φίλησες πρώτη φορά,
σταματώντας το άσκοπο τρεχαλητό του χρόνου
με γλώσσα φλεγόμενη ανάμεσα στα δάχτυλα τους.
Το τίποτα του χρυσαφιού θα μυρίζει ο Θεός τους,
ένα τίποτα που το καταλαβαίνουν από χιλιάδες χιλιόμετρα μακριά.
Μια γεωγραφία του ανυπόστατου η θεολογία τους.
Μια λαγνεία του ανεπίτρεπτου η φιλοσοφία τους.

Μην κάνεις το λάθος να ζητήσεις περισσότερα από την ένοχη ανοχή τους.
(Και που σε βλέπουν και που σ' ακούνε είναι πολύ.)
Αν δεν έχεις αποφασίσει το θάνατο σου, έλα κοντά μας.
Εδώ υπάρχουν αρκετοί ευπροσήγοροι άνθρωποι
που δεν είδαν τον Αννίβα να λερώνει το λινό των χιονισμένων Άλπεων
με την παχύδερμη ρώμη των μισθοφόρων του,
αλλά είδαν τι μπορεί να καταφέρει η σκούρα σάρκα
στην βαμβακερή σύρραξη ενός πανδοχείου·
αρκετοί υπομονετικοί άνθρωποι που δεν διάβασαν ποτέ τον Πλάτωνα,
αλλά είναι πρόθυμοι ν' ακούσουν την καρδιά κάποιου να χτυπά στην φωνή του,
όσο γρήγορα απαιτεί η στιγμή, ο καιρός, ο χρόνος ολόκληρος.
Εγώ ο ίδιος συγκαταλέγομαι σ' αυτούς.
Δούλος δεν υπήρξα, ούτε αρνήθηκα πως ζητώ τις απολαύσεις και τα πλούτη.
Δεν μου αρέσει να περνάω για πρότυπο απλότητας,
καταδικάζοντας τους άλλους σε όμορφους λόγους
ή διακηρύσσοντας τις αρετές μου σε μετρημένα επιγράμματα.
Εμπιστεύτηκα περισσότερες από μία φορές κάποιο μυστικό στην γυναίκα μου,
πέρασα περισσότερες από μία ημέρες χωρίς να κάνω τίποτα,
πήγα συχνά από την θάλασσα σε μέρος που θα μπορούσα να πάω απ' την στεριά.
Αν και μετάνιωσα σχεδόν πάντα,
μπορώ να εκτιμήσω την συντροφιά κάποιου καλύτερου μου.
Μην κάνεις το λάθος να ζητήσεις περισσότερα από την υστερόβουλη συντροφιά
ενός ανθρώπου αποφασισμένου να διδαχθεί αν κάτι άδολο στον κόσμο.
Δεν αποτελώ παράδειγμα αρετής και δύναμης, αλλά...

Βιάσου, ανισόροπε Γαλιλαίε!
Μια ζωή την έχω· δικαιούμαι να την δαπανήσω.
Στο ψέμα των θαυμάτων σου αφήνω την αλήθεια του θανάτου μου.

Ο ΣΥΜΕΩΝ Ο ΣΑΛΟΣ ΠΕΙΡΑΖΕΙ ΤΟΥΣ ΣΟΦΟΥΣ

(Δυο πατέρες, σε κάποιο μοναστήρι, συζητούσαν και προσπαθούσαν να εξηγήσουν γιατί ξέφυγε από το δρόμο του Θεού ο Ωριγένης, ενώ είχε τιμηθεί με τόση σοφία. Πήγαν λοιπόν στην πόλη Έμεσα, να συναντήσουν κάποιον σαλό Συμεών, για τον οποίον είχαν ακούσει πως γνώριζε πολλά από τα μυστήρια της ανθρώπινης ψυχής. Έφτασαν νύχτα και τον βρήκαν να μουλιάζει λούπινα σε κάποιο εμπορείο. Στάθηκαν στην πόρτα διστάζοντας να του απευθύνουν το λόγο. Εκείνος, σαν να κατάλαβε το σκοπό της επίσκεψης, τους είπε:)

Περάστε, η πόρτα είναι ανοιχτή. Καλό σημάδι, αδελφοί.

Αυτός που μας ανοίγει την μέρα, θα μας ανοίξει και την νύχτα.

Μπείτε λοιπόν! Το αφεντικό δεν είναι εδώ.

Προσπαθεί να μεθύσει την γυναίκα του παπουτσή

παραδίπλα, καθώς ο παπουτσήσ αγκομαχά

να καρπίσει την γυναίκα του ψαρά

στην γωνία, κι ο ψαράς παίζει στα ζάρια

μια δημόσια καλλονή του παρελθόντος έξω απ' τα τείχη.

Ξέρουν να ζουν αυτοί οι έμποροι.

Ξέρουν τι τους ανήκει από το πτώμα του μέλλοντος

και δείχνουν μίαν αποφασιστικότητα παράτολμη

στην αξιοποίηση του παρόντος.

Δεν χάνουν τον καιρό τους σε διανοήματα,

όταν μπορούν να εμπορεύονται νοήματα με κάποια σχετική άνεση.

Για την άνεση δεν παλεύουμε όλοι;

Μα τι; Ακόμα στέκεστε εκεί;

Ελάτε γρήγορα στο φως, μην επιστρέψει ξαφνικά

κι αρχίσει ν' απαιτεί το μέρισμα του σε σκοτάδι, χορτασμένος

απ' τα κατάλευκα βυζιά της παπουτσούς, βγάζοντας λόγους

για την αναγκαιότητα του ανταγωνισμού στην αγορά, εξαίροντας

την ποιότητα των προϊόντων του, νομίζοντας πως ζει.

Καθίστε κι αφήστε τους νεκρούς να θάψουν τους νεκρούς τους.

Αυτοί που επιδιώκουν να διδάσκουν τους άλλους,

οφείλουν να λησμονούν να κλάψουν τον δικό τους νεκρό.

Δεν το ξέρουν, δεν το ξέρουν, τρελοί!

Γι' αυτό είναι ιδιαίτερα ευαίσθητοι σε θέματα ηθικής.

Ξέρουν μόνο να κερδίζουν. Τι κερδίζουν

δεν φαίνεται να τους απασχολεί. Είναι ή δεν είναι τρελοί;

Μην τους αποπαίρνω τώρα.

Έχουν κι αυτοί τα δικά τους προβλήματα.

Σκεφτείτε τα δικά μας:
αυτήν την τρέλα που κατάκαψε το παρελθόν
με την μανία ενός μέλλοντος που μυρίζει αποσύνθεση από τώρα.
Ποιος θα μπορούσε να μας τιμήσει με το αξίωμα ενός ουρανού
που δεν ήταν ποτέ εμείς;
Ποιοι γονείς θα μπορούσαν να μας αγαπήσουν, και να μας σώσουν;
Ποιο χάρισμα θα μπορούσε να μας απαλλάξει από τις ένοχες μας;
Τρελαθήκαμε, χωρίς να μάθουμε το πώς και πότε.
Σχεδόν δεν ήμασταν εκεί.

Θυμάμαι πως όταν μπορούσα να χαρώ
με στερήθηκα για χάρη του ονόματος μου.
Δεν ξεχνώ το σπαραγμό και τις αγρυπνίες που κατεργάστηκαν την νεότητά μου.
Προσπάθησα να ξεπεράσω την ανθρώπινη φύση.
Χρεώθηκα μόνο τον εαυτό μου και δεν όφειλα τίποτα σε κανέναν.
Με την δύναμη που μου έχει απομείνει, μόνο να εμπαιζώ μπορώ
και να πουλάω τους καρπούς μιας άψογα οργανωμένης σοδομίας.

Δεν λέω, καλά πηγαίνει η δουλειά.
Όμως τρελός και παλαβός άνθρωπος τι μισθό μπορεί να έχει;
Ό,τι μαζεύει η μοναξιά το σκορπίζει ο κόσμος
κι ό,τι ωφελεί η γαλήνη το καταστρέφει η ταραχή.
Ό,τι προσφέρει η αγρύπνια, το σπαταλά ο ύπνος.
Ό,τι αγγίζουν τα χέρια το αγγίζει η ψυχή.

Η ψυχή! Έ, λοιπόν, είμαστε αμετάκλητα παιδιά.
Υπάρχουν φτωχοί και κυρίως τυφλοί
που λάμπουν σαν τον ήλιο με την υπομονή τους.
Υπάρχουν εύποροι και κυρίως ανοιχτομάτηδες
που λάμπουν σαν το φεγγάρι με την επιμονή τους.
Ύστερα υπάρχουν εκείνοι που αποφασίζουν πόσο κοστίζουν όλα αυτά.

Μπήκα στον κόσμο τους,
σέρνοντας ένα ψοφίμι συγκατάβαση από το πόδι.
Με χτύπησαν, με έφτυσαν, ούτε μια μέρα
δεν μπόρεσαν να με ανεχτούν στα χέρια τους.
Δεν είχα ανάγκη να πουλήσω τίποτα.
Δεν είχα ανάγκη. Δεν είχα να πουλήσω τίποτα.
Ήμουν σαν ξύλο ανάμεσα σε ξύλα.
Είδα την λέξη θάνατος γραμμένη στα υπάρχοντα τους.
Όταν έβγαινε το νέο φεγγάρι,
έπεφτα κάτω κι έκανα πως κλώτσαγα το δαίμονα μου.
Με πίστευαν. Έδειχναν στα παιδιά τους
τι φλεγόμενο δεν μπορεί να είναι άνθρωπος.

Ύψαχναν κάτι οπωσδήποτε αιχμηρό στις ξύλινες κραυγές μου.
Έβρισκαν πάντα κάτι λιγότερο από αγκάθι,
κάτι ήδη περισσότερο από φτερό, κάτι προπάντων άλλο.
Ήταν αποφασισμένοι να διδαχθούν, απ' την απόσταση του ζόφου,
όσα δεν μπόρεσαν να μάθουν εκατό χιλιάδες χρόνια κατάσαρκου φωτός.

Όπως βλέπετε, δεν κάνω μόνο εγώ άσκοπα πράγματα.
Εσείς αφήσατε την θάλασσα και ήρθατε στην λίμνη την ξερή να πάρετε νερό.
Κακώς ήρθατε κι αυτός που σας έστειλε είναι τρελός.

Ο ένας λέει πως δεν μπορεί μόνο με το φυσικό πλεονέκτημα του νου
να γράψει αυτά που έγραψε ο Ωριγένης· ο άλλος πως δεν πρέπει
να επαινούμε κανέναν για τις φλυαρίες του.
Βλέπετε αυτά τα λούπινα;
Σαράντα μέρες βράχηκαν κι ακόμα δεν ξέρουν τίποτα για το νερό.
Ο Ωριγένης δεν τρώει απ' αυτά, γιατί μπήκε πολύ μέσα στην θάλασσα
και δεν μπόρεσε να βγει· χάθηκε στον βυθό.

Είναι σίγουρο πως κανείς δεν γνωρίζει αρκετά για το πνεύμα του ανθρώπου.
Πρόκειται για μια υπερβολή, μια πλάνη,
ένα ψέμα που χρεώθηκε σε λάθος λογαριασμό.
Ποιος ξέρει τι πρόκειται να εξαργυρώσουμε ακόμα
πίσω από κάθε κίτρινη αποτυχία;

Ελάτε, αδελφοί, καιρός να πηγαίνετε.
Παραείμαι καχύποπτος, ώστε ν' αρχίσω να φιλοσοφώ.
Ξεχάστε τι σας είπα. Κι αν πρέπει ν' απαντήσετε,
αυτοσχεδιάστε, ταλαίπωροι· εδώ δεν υπάρχει δόλος.
Βλέπω συχνά στον ύπνο μου πως παίζω τάβλι μ' έναν ξένο.
Δεν ξέρει την τύφλα του, αλλά κινείται αποφασιστικά:
μόνον ο θάνατος μπορεί να προβλέψει τον άνθρωπο.

ΜΟΝΑΧΟΣ

Μνήμη Σοφίας Παρασκευά

(Όταν ο Συμεών ο Νέος Θεολόγος κατηγορήθηκε άδικα για άπρεπη σχέση με τον πνευματικό του πατέρα Συμεών Στουδίτη τον Ευλαβή, η εκκλησιαστική ηγεσία αποφάσισε να χωρίσει τα δύο μεγάλα πνεύματα. Ο Συμεών Στουδίτης ανέλαβε να πείσει τον μαθητή του για την αναγκαιότητα του αποχωρισμού και να τον συνοδεύσει στην μονή τής εξορίας του. Ο Συμεών ο Νέος Θεολόγος τον υποδέχθηκε στο κελί του και τον πρόλαβε με αυτά τα λόγια:)

Αδικα βιάστηκες, άδικα κόπιασες τόσο πολύ.

Ό,τι μετρήσιμο μπορούσε να σταθεί απέναντι σε τέτοια συντριβή,
το 'χω αφανίσει από καιρό ή μ' έχει αφανίσει.

(Πόσες φορές μπορώ να εναποθέσω την ψυχή μου στην ψυχή μου;
Θα καταντούσε προκλητική τόση αισιοδοξία.)

Η αλήθεια είναι πως σκέφτηκα για μια στιγμή ν' αντισταθώ.

Προτίμησα, όπως βλέπεις, απλά να το ξανασκεφτώ.

Πέρασα μian ολόκληρη μέρα στην φύση.

Ζήτησα να ξαναβρώ την παιδική μου αιδημοσύνη,

εκείνο το ένοχο σπαρτάρισμα που υποπτευόταν

κάτι επιπόλαια φιλήδονο στην αβρότητα μιας ανοιξιιάτικης μπόρας.

Περπάτησα αργά, βουτώντας στην λάσπη.

Τα δέντρα είχαν χορτάσει την βροχή μέχρι την κάτω καρδιά τους

κι άφηναν τις τελευταίες σταγόνες, σαν ένθεο περίσσειμα,

να μετεωρίζονται ανάμεσα στο πράσινο των φύλλων

και την αχόρταγη διάθεση της γης.

Άδικα προσπάθησα ν' ανακαλύψω μian υποψία υγρασίας

στην άκρη των χειλιών μου, ένα κοκκίνισμα στα μάγουλα...

Επέστρεψα, φέρνοντας πίσω το αεράκι που με συντρόφευε σ' όλον τον δρόμο,

λίγο πιο χλιαρό νομίζω, γεμάτο σκιές που όδευαν ανήσυχες προς την νύχτα.

Τέλος, το σκοτάδι μ' έπεισε με κινήσεις αποφασισμένες

να μετρήσουν το βάρος της απελπισίας σε χρυσάφι.

Ποιος θ' αντιστεκόταν στην πιθανή καρποφορία μιας απώλειας;

Ποιος θα τολμούσε ν' αποτάξει την ακατέργαστη μακροθυμία της αναβολής;

Ορίστε, μίλησε μου τώρα για το μέλλον

πες μου, γι' άλλη μια φορά, πως όταν λέμε ουσία

εννοούμε αυτό που δίχως του δεν γίνεται προπάντων να πεθάνουμε.

Σπουδαία τακτοποίηση στ' αλήθεια:

όπως τακτοποιείς μ' ένα φύσημα μια φλόγα που τρεμοσβήνει.

Καλύτερα να κάνεις κάτι μ' εκείνον τον φόβο που φύτεψες στην καρδιά μου:

όνειρα, οράματα, ιδέες που δεν δουλεύουν πια για μένα.

Καλύτερα να εκχωρήσεις στην ψυχή μου μια νέα κυριαρχία: φωτεινή... έστω σκιερή.
Έρπει ακόμα μέσα μου κάτι αρκετά τυφλό
για να εγκαταλείψω έτσι εύκολα έναν πόθο ανελέητα μοναχικό.
Δεν είμαι άγγελος, το ξέρεις, ούτε καν μοιάζω
-όσα θεολογικά σοφίσματα και να επινοήσεις.
Όχι γιατί δεν έκανα νηστείες πολλές κι αγρυπνίες και δεήσεις
(επιμελής υπήρξα και με το παραπάνω)
αλλά γιατί όσα κάποτε αφάνισα
επιμένουν να με γεμίζουν· σκοτάδι ή φως, δεν έχει σημασία.
Άνθρωπος είμαι, ακατάσχετα διπλός.
Θρήνησα ένα θάνατο· ο δεύτερος θα με θρηνήσει.

Δεν πρόκειται για κυνισμό, το σκέφτηκα πολύ.
Το σκέφτηκα και πόνεσα που δεν κατάφερα να σ' αγκαλιάσω ούτε για μια στιγμή
μέχρι την έσχατη απουσία σου,
εκεί που ισορροπούσες ανάμεσα στον άνθρωπο και στον Θεό,
σχεδόν αυτάρκης, όμως απάνθρωπα στοργικός με την γύμνια των κραυγών μου,
χωρίς ντροπή, χωρίς σύγχυση, χωρίς φύση κυρίως.
Γι' αυτό δεν καταράστηκα την μέρα που γεννήθηκα.
Υπέμεινα την ανανδρη ακινησία αυτού που έμελλε να είμαι,
αποσιώπησα σπαραχτικά τον φόβο μου γι' αυτό που ήμουν,
δεν ρώτησα τίποτα, αρκέστηκα στην μόνη συντροφιά μου:
την ευπροσήγορη θυσία που σου επιτρέπει ν' αδιαφορείς για το αυτονόητο,
σαν να μην πρόκειται ν' ακούσεις πια παρά τον χτύπο μιας πτώσης
που κάνει τον κόσμο κόσμο σου.
Αρνήθηκα να ερμηνεύσω το παραμικρό.
Τον πόθο μου τον είπα πόνο και πόνος ήταν.
Υπήρξα με την βουλιμία της διάθεσης γι' αφανισμό,
ενδίδοντας σε μια τρυφερότητα φτιαγμένη από πίκρες κι ελπίδες κι αναβολές,
αρνούμενος ν' αναγνωρίσω στην γλώσσα μου την βία της απραξίας.
Μου έφτανε, ωστόσο, να σε βλέπω σαν ακατάληπτο σημάδι
χαραγμένο πάνω σε κάθε αξιομνημόνευτο:
μικρές σταγόνες αποτρόπαιας ηδονής
που κατάρτωναν την σκληρή πέτρα της επιθυμίας... αυτό μονάχα!
Δεν πιστεύω να με υποβάλεις στο μαρτύριο της εκφώνησης της;
Δεν θ' άντεχα τόση επιμέλεια. Οι λέξεις
μου έδιναν πάντα μιαν αίσθηση ασφάλειας αιματηρά νοσταλγικής.
(Δειλία ή βαρβαρότητα λησμονημένη; Σκόπευα να σε ρωτήσω.)
Όλη μου η ζωή -και η πίστη μου επίσης- υπήρξαν ζήτημα λέξεων.
Υπό την έννοια πως όλα πρέπει να 'χουν τ' όνομα τους,
όταν φτάσει ο καιρός της εμπλοκής μας
στην εμφύλια αγωνία να ζήσουμε, ν' αγαπήσουμε, να πολεμήσουμε.
Κι αν έδειχνα να προτιμώ την σιωπή των κεριών,
ήταν γιατί αυτό το φως -που σέρνει τα βήματα του στο σκοτάδι

με την επιμονή του παραλίγο νεκρού-
αφηγείται συνεχώς ιστορίες απίστευτης αναπηρίας:
πάντα κάτι λιγότερο απ' ό,τι περιμένεις,
δοσμένο πάντως μ' έναν απρόσμενο πλεονασμό.

Ποιος μπορεί να βρει άκρη σ' αυτόν το βυθό;
Όποιον δρόμο κι αν πάρεις,
θα επιστρέψεις στην εικονική πραγματικότητα μιας επιχορηγούμενης θεολογίας.
Ίσως έπρεπε να είχα δώσει μια ευκαιρία στα πεδία των μαχών,
σφάζοντας σε μια νύχτα μερικές χιλιάδες αιχμαλώτους,
μουρμουρίζοντας: επειδή είναι εχθροί μας δεν παύουν να είναι άνθρωποι.
Ύστερα, προσπαθώντας να καταλάβω τι μουρμούρισα,
τι προσπαθούσε να ζεστάνει η λέξη άνθρωποι στον λόγο μου,
και γύρω χιόνι πολύ (άγριος χειμώνας στην Παφλαγονία)...
Ίσως έπρεπε να είχα απολαύσει την ύπουλη οσμή του χυμένου αίματος,
σαν αγρίμι, τραβώντας ένα σπασμένο βέλος από τον ώμο μου,
ακούγοντας επαίνους για την ταχύτητα, την τόλμη
και την επιδεξιότητα του εγχειρήματος,
αφήνοντας την ματαιοδοξία να καρφώσει τα δόντια της στην καρδιά μου,
υποκρινόμενος αδυναμία απέναντι στην άγρια αγέλη των παθών,
δείχνοντας όμως όση σάρκα χρειάζεται η βουλιμία τους για να γίνει προθυμία.

Με φαντάζεσαι πάνοπλο μέσα στην αγωνιώδη εύνοια του αυτοκράτορα
και -γιατί όχι- της αυτοκράτειρας,
να επινοώ αξιώματα, ακονίζοντας νοήματα
στην ακατέργαστη θυμηδία της αγοράς,
αφήνοντας τις λογικές συνέπειες των διαταγμάτων
στην εξαγνιστική λαγνεία της νύχτας;
Γυμνός μπρος στ' ανοιχτό παράθυρο μιας κάμαρας του παλατιού,
έχοντας δείξει πόσο λευκό μπορεί να κρύβει η πορφύρα
και πόσο μαύρο το λευκό, θα κρυφοκοίταζα
το τελευταίο σπαρτάρισμα της θάλασσας στην αγκαλιά των βράχων
λίγο πριν φέξει και θα έκλαιγα, θα θρηνούσα
την φτώχεια της θνητής μου κατοικίας.
Θα θυμόμουν τα λόγια σου και θα 'ρχόμουν κοντά σου
με την αξίωση μιας πέτρας που παραλίγο να 'ταν πουλί:
*Όλον τον κόσμο κι όσους ζουν σ' αυτόν, παράτησε τους.
Μόνο πάρε μαζί σου το μακάριο πένθος.*

Τώρα θα ήμουν πιο τολμηρός, αν και όχι αρκετά επιθετικός,
ούτε όσο αρμόζει σιωπηλός, σε περιστάσεις που απαιτούν
μια κάποια δεξιότητα παραγωγής συναισθημάτων.
Ίσως καταλάβαινα τι συμβαίνει στους ανθρώπους:
αυτήν την έπαρση να θεωρούν τόσο ασήμαντη

την έκφραση του πόνου και της αγωνίας.
Όσοι έχουν το χάρισμα του ποιητή κατοικούν μίαν ερημιά
ή παραμερίζονται απ' τους κατόχους της σοφίας.
Οι υπόλοιποι, όλο και κάτι θα περάσουν για χρυσάφι μέσα στην νύχτα.
Αρκεί να είναι λίγο μελαγχολικοί ή παραπάνω απ' όσο πρέπει ευδιάθετοι:
άνθρωποι που αγαπούν τους ανθρώπους
αν τους λυπούνται κιόλας ακόμα καλύτερα.
Ο οίκτος μας χαρίζει εξουσία, ασφαλώς:
μιαν αίσθηση υπεροχής που απομακρύνει, ωστόσο, τον Θεό.
Θυμάσαι; *Η σάρκα μόνο σάρκα εξαγοράζει.*
Εμείς πρέπει να εκτίσουμε απλά την ποινή ή μιας ψυχής.
Σε τέτοιες υποθέσεις πάντα κάποιος πληρώνει και κάποιος πληρώνεται.
Ακόμα κι αυτή η ενατένιση έχει την τιμή της.
Την πληρώνεις στον ίδιο σου τον εαυτό.
Μην περιμένεις να δαπανήσει κανείς το παραμικρό
για να κατοικήσει την κόλαση σου.
Έχει πληρώσει για την δική του.
Δες, οι αδελφοί λογομαχούν ακόμα και για ένα κομμάτι ψωμί.
Ύστερα στρέφονται προς το Θεό,
με την έμμονη ιδέα πως παράτησαν εκεί ολόγυμνη την πρόθεση τους.
Σκέψου! Πώς μπορεί αυτός ο κόσμος να μας ανήκει,
χωρίς κάποιοι ανάμεσα μας να υποκρίνονται;
Πώς γίνεται να περιφέρουμε στον λόγο μας μια τέτοια γενικότητα
για ένα τόσο περίπλοκο τέχνημα;
Το νόημα της συρρικνώνεται, απελπιστικά στην χρήση της:
μια λιμώδης δυνατότητα που ξεχνά πως πρέπει κάθε στιγμή
να επιλέγουμε ανάμεσα στον κόσμο που ζούμε και στον κόσμο που σεβόμαστε.
Τίποτα λιγότερο ή περισσότερο από την βία μιας εικόνας
που φωλιάζει μέσα μας κι αρνείται να πετάξει
μ' ένα πείσμα γεμάτο νύχια ανήσυχα και βλέμματα αιχμηρά.
Τα μάτια μας υποκρίνονται το σκοτάδι και το φως.
Πώς να κερδίσουμε μιαν εικόνα;
Κάθε τάξη είναι πάντα και διαπαντός εσωτερική.
Πόσο μάλλον κάθε εκτροπή, κάθε αναίρεση...

Στάσου, δεν ήθελα να σε κατηγορήσω.
Ξέρεις πως δεν θα επέτρεπα ποτέ στον εαυτό μου τέτοια δικαίωση.
Με ξεχώρισες. Σου χρωστάω μια διαφορά.
Μου χρωστάς την μοναξιά μου.
Στο τέλος θα ψελλίσω: «Από γλυκό αδελφό με χώρισε η νύχτα,
χωρίζοντας το συμπαγές σκοτάδι της αγάπης»,
θ' αφεθώ στην αγκαλιά μιας απουσίας συγκαταβατικής
απέναντι στις ξαφνικές μου απελπισίες και θα ζήσω μακριά σου.
Μην προσπαθείς λοιπόν να μου μιλήσεις για το μέλλον.

Δεν κατάφερε να με ξεγελάσει το παρόν.

Άδικα βιάστηκες, άδικα κόπιασες τόσο πολύ.

ANNA

(Όταν επρόκειτο να πεθάνει, η Άννα Κομνηνή ζήτησε να λάβει την θεία κοινωνία από την νεαρότερη μονάχη του μοναστηρίου στο οποίο είχε κλειστεί. Το κορίτσι μπήκε δειλά στο κελί της αυτοκράτειρας-μοναχής και στάθηκε αμήχανο μπροστά της. Εκείνη χαμογέλασε και της είπε:)

Έλα, παιδί μου, πιο κοντά. Πάψε να τρέμεις!

Λίγη ψυχραιμία θα μπορούσε να προσθέσει αρκετά στην παρουσία σου.

Το κυριότερο: θα βοηθούσε μια γριά να νιώσει λίγη σιγουριά.

Δεν είσαι παρά μια νέα μοναχή!

Άγια αύριο, αν σταθείς στο ύψος των απαιτήσεων σου,
με σοβαρότητα επαγγελματική.

Προσπάθησε, προσπάθησε, καλή μου!

Θα σου φύγουν τα σκεύη από τα χέρια, όπως πας!

Κάνε αυτό που είναι να κάνεις γρήγορα.

Συντονισμός, ακρίβεια, ποιότητα, εξυπηρέτηση.

Μια μηχανή πρέπει να λειτουργεί σωστά,

αν είναι να προβάλλει απαιτήσεις στην δύναμη του τυχαίου.

Ένα άλλοθι χρειάζεται.

Η επιμέλεια θα σου προσφέρει την απαραίτητη βάση συντονισμού.

Δεν θα σε βάλει κάτω μια μηχανή!

Μην σε νοιάζει τώρα ποιος την κουρδίζει.

Θα 'χεις καιρό να το σκεφτείς στα πλαίσια της επιθανάτιας φήμης σου.

Εκπλήσσεσαι βλέπω! Έτσι λοιπόν!

Τα μάτια σου ζωντάνεψαν. Κάτι είναι κι αυτό.

Σε χίλια χρόνια, η ζωγραφιστή γαλήνη τους θ' αξίζει πολλά.

Ίσως ξεπεράσει ακόμα κι εκείνη την συμπαγή ανευθυνότητα της εικόνας,

ίσως μπορέσει να πει κάτι περισσότερο

από τις κολακευτικές προθέσεις του ζωγράφου:

μια πινελιά που προσπαθεί να υπερβεί την αυταρέσκεια της:

ένα πραγματικό έργο τέχνης.

Φαντάσου την ζωή σου έργο τέχνης!

Τόση ασημαντότητα θεοποιημένη

μόνο και μόνο επειδή κάποιος πίστεψε πως πόνεσες

παραπάνω από τους άλλους, πιο βαθιά ή πιο ουσιαστικά... αστείο πράγμα!

Δραστικό, εντούτοις, αν σκεφτείς πως δαπανάμε τις μέρες μας σαν υποψήφιοι θεοί,
για να κατακτήσουμε έναν τίτλο που μυρίζει χρώμα.

Μην μου πεις πως ταράχτηκες!

Δεν είμαστε τίποτα περισσότερο από άνθρωποι, κορίτσι μου.
Αλλά αισίως και τίποτα λιγότερο.
Όσο για τ' άλλα... αφέλεις;
η θαλπωρή να κατοικούμε τον όλεθρο μας με την άνεση του ολέθρου.
Απελπισία, θάνατος, σιωπή.
Πράγματα ήδη μακρινά μες στην αστόχαστη εγγύτητα τους.
(Κάτι ξέρει ο λαός. Αισθάνονται ασφάλεια με τέτοια πράγματα.
Γνωρίζουν πολύ λίγα για τον εαυτό τους.
Γι' αυτό πρέπει να επιμένουν πως γνωρίζουν τα πάντα.
Δεν είναι εύκολο να περάσεις μια ζωή σαν να μην είσαι εκεί.)
Μόνο η επίπλαστη ασφάλεια των εικόνων
μπορεί να προστατεύσει τον άνθρωπο απ' τον Άνθρωπο.
Εμείς, κάνουμε την διαφορά.

Εμπρός, κοίταξε με! Τι νομίζεις πως βλέπεις;
Αυτό το σώμα υπήρξε μια λύρα... ένα τόξο ίσως;
Χαμογελάς; Άκουσε προσεκτικά.
Μάτια ούτε μικρά ούτε πολύ μεγάλα,
φρύδια σαν χορδές συμμετρικά.
Χείλη σαν ρόδο που τσιγκουνεύεται την άνθιση του.
Πρόσωπο λευκό, μόνο τα μήλα βαμμένα πάντα τριανταφυλλί.
Να λοιπόν μια εικόνα. Φτιαγμένη με λέξεις, βέβαια.
Κι αν πεις πως ο λόγος έχει άλλη δύναμη παραστατική,
θα σου πω πως ο λακές που θ' αναλάβει την καταγραφή της
παγιδεύτηκε ήδη σε μιαν ασήμαντη γνώση: την γραφή.
Καλύτερα να έγραφε συνταγές μαγειρικής.
Δεν θα είχε την παραμικρή πιθανότητα ν' αντέξει
στην αρπακτική επίθεση του χρόνου,
αλλά θα κατάφερνε να πείσει μια παρθένα να σταθεί δίπλα του,
μέχρι να μην είναι παρθένα ούτε αυτός ικανός να την κρατήσει.
Έχω γράψει και ξέρω πως οι αναγνώστες ερεθίζονται
με το πριν και το μετά ενός βιβλίου.
Απλά, είναι αναγκασμένοι να το διαβάσουν,
προκειμένου να επινοήσουν τους λόγους
για τους οποίους δεν θα έπρεπε καν να είχε γραφτεί.

Έμενα η ζωή δεν μου ήταν ξένη.
Κρατώ ακόμα και τώρα εκείνη την φλόγα
που πυρπολεί τις μέρες μας στην ύπουλη αναστολή κάθε πραγματικής στιγμής.
Ύπουλη, ναι!
Μια προσποίηση που προσποιείται αθωότητα.
Όταν τα πράγματα που αγαπάς σε πληγώνουν, πρόκειται για τραγωδία.
Πώς να διαλέξεις δυστυχία;
Η ζωή δεν έχει τίποτα να πει για την ζωή.

Μόνο απ' τον θάνατο μαθαίνεις. Τι;

Σε πήρα μονότερμα ε;

Ας είναι αυτό το τέλος της ιστορίας μου.

Περιγράφοντας τα λυπηρά, φοβάμαι πως θα πικραθώ ακόμα περισσότερο.

Τελικά για ένα μόνο αγανακτώ:

η ψυχή μου υπήρξε αναίτια παρούσα σ' αυτό το εμφύλιο σώμα

(σκληρή σαν διαμάντι ή ίσως άλλου είδους πλάσμα).

Κι είναι παράξενο να πεθαίνω ακόμα, έχοντας πεθάνει χιλιάδες θανάτους.

Θα 'ταν καλύτερα να είχα γίνει άψυχη πέτρα,

να κυλούν τα δάκρυα μου, χωρίς να νιώθω τις συμφορές...

Άρχισα πάλι!

Αν είχα λίγο χρόνο μες στο καμίνι του χρόνου μου,

σ' το λέω, θα γινόμουν καλή συγγραφέας παραινετικών ποιημάτων.

Τέλειωσα. Κάνε το χρέος σου.

Μόνο μην αρχίσεις εκείνα τα φρικτά προσωνύμια!

Με λένε ακόμα Άννα.

ΥΠΟΔΟΥΛΟΣ

(Ο πατριάρχης Γεννάδιος Σχολάριος ρίχνει στην πυρά τα έργα του νεοπλατωνικού φιλοσόφου Γεωργίου Γεμιστού-Πλήθωνος.)

Ας εκχωρήσουμε λοιπόν την φωτιά στην φωτιά
και το σκοτάδι στο σκοτάδι, κατά το μέρος που τους ανήκει.
Ας επιτρέψουμε μιαν επαρκή φωλιά στα θηρία της γης·
τόπο ζητούν: την φοβερή σκάλα της ανάγκης ν' αποφύγουν.
Ας μην προσθέσουμε μοίρα στην μοίρα,
όσο η σοφία και η φρόνηση διαθέτουν ακόμα ένα κάποιο παρόν.
Οξύ το βλέμμα να στρέφουμε πάντα προς τα επάνω:
οι προσδοκίες ακονίζουν το βλέμμα.
Είναι απολύτως βέβαιο πως εμείς φτιάχνουμε το μαχαίρι
(νωθρός σπορέας δεν έσπειρε τα σύμβολα στις ψυχές)
αλλά εξίσου βέβαιο πως θα υποστούμε την αιχμή του.
Αμφισβητίες, φυγάδες, βεβηλωτές και ανύπαρκτα πνεύματα
ισχυρίστηκαν στην προσευχή τους την αλαζονεία του αδιανόητου.
Αγνόησαν τις αγωνίες του· θεατές ήταν:
έβλεπαν την ψυχή τους να παλεύει στα δόντια του αόρατου
και ζητωκραύγαζαν θρασύτητα οράματα.
Απεχθάνονταν την ηδονή του κορακιού· ζητούσαν την ηδονή του θηρίου.
Όταν χόρτασαν το ίδιο το αίμα τους,
αποφάσισαν να σκορπίσουν το αίμα των άλλων στα πεδία των παθών.
Ευλόγησαν τον θάνατο που έρχεται σαν λύτρωση. Αρένα!
Είχαμε πάψει να υπάρχουμε πολύ πριν χαθούμε.
Ας κόψει ο λαός όσο περισσότερο ψωμί μπορεί
πριν ασχοληθεί με το αίμα του γείτονα του.

Ο άνθρωπος αυτός έσπευσε να χρεώσει τον άνθρωπο
στην διαχείριση των ημερών του.
Έσπευσε επίσης να εκχωρήσει τον λογισμό στην καρδιά,
το θηρίο στην πρόνοια· σκόπιμα!
Απέβλεψε σε μια ψυχή αποτελεσματική, σε μιαν αρετή παρούσα.
Ας σημειωθεί πως, όταν ένας Θεός επιστρέφει στον πατρικό ουρανό του
και κρύβεται στον θρόνο του, η παρουσία αποτελεί ανοησία ή βλασφημία.
Τι νόημα έχει ένα θαύμα που ξαναγίνεται;
Γνωρίζουμε πως κάποτε κάποιος χάθηκε από τα μάτια των Θείων Αποστόλων
και μόνον ένας, πολύ αργότερα, μπόρεσε να πει:
«Είδα τον Υιό στα δεξιά της δόξης του Πατρός».
Λιθοβολήθηκε από τους φύλακες του νόμου
και, όπως ήταν φυσικό, πέθανε αμέσως για να μείνει στον αιώνα.
Όμως εκείνος ήταν Απόστολος και το κήρυγμα στην αρχή του·

πλήθος οι άπιστοι που πίστευαν απολαμβάνοντας το δώρο της απουσίας.
Έκτοτε πολλοί ελεήθηκαν από την Θεία Φιλανθρωπία.
Κάτι συνεισέφεραν κι αυτοί.
Άλλος την πίστη του, άλλος αρετές, κάποιιο πράξεις κατάλληλες.
Το σπουδαιότερο: μια μικρή χαραγματιά ψυχής
που αναγνώριζε το τρίτο στο πρώτο,
χωρίς σφοδρότητες ή πρόωρες διαύγειες
που οδηγούν το πνεύμα στην Νύχτα του Πνεύματος.

Γνωρίζουμε ήδη αρκετά για το μαρτύριο της γνώσης.
Πολλές φορές μιλήσαμε και συνοψίσαμε όσα έχουν ειπωθεί.
Ούτε ο ουράνιος θόλος έπαψε να είναι κυρτός, ούτε τ' αστέρια κρύφτηκαν.
Η Σελήνη δεν καλύφθηκε, η Γη δεν σκοτεινίασε· κεραυνοί δεν τάραξαν την Γη.
Ξέρουμε πως το βάθος της ψυχής είναι αθάνατο
και πως η φύση πείθει ότι οι δαίμονες είναι αγνοί
και οι βλαστοί του κάκου χρηστοί και όλβιοι.
Μήπως ο θάνατος δεν ενέχεται σε δύο υπερβολές;
Την σκοτεινή στιγμή όλοι ζητούν ένα σώμα υβριστή.
Την σκοτεινή στιγμή καθένας μια ψυχή πολεμιστή.
Ας προσέξουμε το πλεονέκτημα του εχθρού.
Το φως που τον δείχνει μας τυφλώνει.
Αφού νικηθούμε κατά κράτος από το κακό,
θ' αφεθούμε στην καλοσύνη των δακρύων.
Άνθρωποι ποταποί, θα πούμε, κατέστρεψαν το κράτος και την εξουσία μας·
αναγνωρίζουμε στον τόπο των πληγών την επικράτεια μας.
Ας φυλάξουμε τους δρόμους της γλώσσας μας.
Από παντού ας αφήσουμε την παρρησία της φωτιάς
μιαν ευφράδη σοφία να συντομεύσει.
Χάσμα η ψυχή κατοικημένο,
φάσμα ο Παράδεισος απομεμακρυσμένο,
όσο υπάρχει γλώσσα.

Ο ΝΤΕΚΑΡΤ ΑΣΘΕΝΕΙ

(Ενώ βρισκόταν στην Σουηδία και παρέδιδε μαθήματα φιλοσοφίας στην βασίλισσα Χριστίνα, ο Ρένε Ντεκάρτ αρρώστησε. Η βασίλισσα που δεν ανεχόταν τις καθυστερήσεις, έστειλε στο σπίτι του φιλοσόφου το γιατρό της. Ο Ντεκάρτ δέχτηκε με δυσφορία την επίσκεψη, θεωρώντας πως το κρύωμα που τελικά τον οδήγησε στο θάνατο ήταν άπλα μια καλή ευκαιρία να κοιμηθεί λίγο παραπάνω. Όταν ο γιατρός άρχισε να του αραδιάζει συμβουλές, εκείνος εξοργίστηκε και τον αποπήρε:)

Λυπήσου επιτέλους το νωθρό αίμα του φιλοσόφου, άνθρωπε μου!

Τι ονειρεύτηκες και κουβαλήθηκες εδώ πρωί πρωί,
με τις μισές σου γνώσεις θολωμένες,
έτοιμες να ρίχτουν στον μεθυσμένο γκρεμό της μύτης σου;
Κακή συνήθεια που την έχετε!
Πού είναι οι άλλες μισές; Κοιμούνται ακόμα;
Πώς δεν τις έσυρες κι αυτές νυσταγμένες
στην λασπωμένη τρύπα που ισχυρίζεστε για μέρα;

Σιχαμένος παλιόκαιρος
για να κάνεις ένα βήμα, πρέπει να γίνεις μούσκεμα.
Κι υστέρα, εκείνο το βουνό στο βάθος...
τι χρώμα είναι αυτό και τι σχήμα;
Ένα τεράστιο πλαδαρό ζώο, από μητέρα μέδουσα και πατέρα ποντίκι.
Ή μήπως δεν έχετε βουνό εδώ γύρω;
Μην προτρέχεις!
Όσο σκέφτομαι, μπορεί να υπάρχει ένα βουνό
που δεν ήρθε ακόμα η ώρα του ν' ανθίσει.
Πολύ σκουριά στο λινό, άνθρωπε μου!
Τραβήξου, λοιπόν! Δεν είναι τίποτα σηκώνομαι αργά, ούτως ή άλλως.
Τέτοιαν ώρα, τα φιλοσοφήματα καταντούν ένας μικρός θάνατος,
υγρός από το χιόνι που αναβάλλει την επιλήψιμη αλήθεια
μιας νύχτας πνιγμένης στο οινόπνευμα και στο κάτουρο
φαντάσου, το αγάπησα αυτό το χιόνι:
μια λάμψη σχεδόν ανύπαρκτη ή το ελάχιστο ανεξήγητη,
να μου θυμίζει πως το πρώτο πράγμα που είδα όταν γεννήθηκα ήταν φως
φως -όπως όλοι μας, λίγο ως πολύ- η κοντινότερη πηγή
σ' ένα ζώο που γεννιέται διψασμένο για σκοτάδι (άγνωστο πως, άγνωστο γιατί).
Όταν μπορείς να περάσεις μian ηλιόλουστη μέρα πλάι στην θάλασσα,
κινδυνεύεις λιγότερο από τον εαυτό σου. Άκου που σου λέω...

Ξέρω, είναι μάταιο ν' ανοίγω τέτοιες συζητήσεις
με ανθρώπους απόλυτα βέβαιους για την επάρκεια τους.

Η τρυφερότητα των μύθων δεν άφορα στην αλήθεια.
Η επιστήμη μας χαρίζει εκείνον τον κατάφωτο κήπο
που βεβηλώνει η αυστηρή αποφορά των επιχειρημάτων σου,
κι ας κρύβει ένα μίσος για τα δέντρα σχεδόν θαμνώδες.
Η επιστήμη! Και η αρετή; Η ομορφιά; Η σωφροσύνη;
Δεν είναι παρά αλαζονεία και πατροκτονία;

Καλά, καλά, μην εξοργίζεσαι!
Τώρα μπορούμε να δούμε μια θάλασσα εκεί που υπάρχει,
κι ένα βουνό εκεί που υπάρχει προπάντων εκεί που υπάρχει.
Η πρόοδος είναι ζήτημα χρόνου. Προς το παρόν,
η κυρία σου αναζητά τον Παράδεισο στις δυνατές συγκινήσεις.
Ένα μυώδες ανθρωπάριο χρειάζεται, και λίγους αλλά τελεσφόρους σπασμούς.
Κάπως θα πρέπει να υποφέρει την επώδυνη αιχμή
ενός σώματος προορισμένου να είναι εδώ έξω.
Συμβιβάσου λοιπόν με λίγες τιμές και πλούτη.
Όλοι έχουμε τα όρια μας. Δεν ξέρω αν με καταλαβαίνεις...

Μην τρέξεις σπίτι σου τώρα. Αστειεύομαι, βρε αδελφέ!
Δεν μπορεί ένας αδιάθετος άνθρωπος
ν' αφεθεί στην θαλπωρή των μεταφορών;
Πρέπει να ψυχορραγεί για να του αρέσουν οι Έλληνες λυρικοί;

Έλα, κάνε την έκθεση σου όσο πιο ξερή μπορείς.
Δικαιολογήσου πως δεν άκουσα τις συμβουλές σου.
Προπάντων μην βιάζεσαι. Κι αύριο εδώ θα είμαι. Πού να πάω;
Υπάρχει πιο έξω απ' το έξω που ζούμε;

ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ

(Στην διάρκεια ενός από τους εμφυλίους πολέμους που συντάραζαν την Ελλάδα κατά τον εθνικοαπελευθερωτικό της αγώνα, ο Μακρυγιάννης πήγε στην Αθήνα, με σκοπό να συμβιβάσει τις αντιμαχόμενες παρατάξεις. Φτάνοντας, θέλησε να πει έναν καφέ και μπήκε σε κάποιο καφενείο που σύχναζαν κυβερνητικοί αξιωματούχοι.)

Καθώς τους είδα να σκουντάνε αδέξια τις μπάλες του μπιλιάρδου, να γελάνε, να πειράζουν ο ένας τον άλλο με κινήσεις δανεικές, χοντροκομμένες και χοντροραμμένες στο χρυσάφι της στολής τους, μου ανέβηκε μέχρι το στόμα ο θυμός που ετοιμάσαμε για πατρίδα, κι είπα να κλάψω ή να σκοτώσω. Τέτοια κατάντια το ίδιο κάνει. Αλλά η αλήθεια είναι γυμνή σαν πέτρα καταπάνω σε αγύριστο κεφάλι. Αυτός που δεν μπορεί να κάνει το καλό είναι λίγος και μικρός για το κακό. Ο προκομμένος πρέπει να φωνάζει σαν προκομμένος κι ο άτιμος σαν άτιμος να σκούζει.

Εκεί μέσα ήταν ζεστά' ο ήλιος μεθυσμένος σκουντουφλούσε πάνω στα ποτήρια και ζητούσε τον ύπνο του στην λιάδα των τραπεζιών. Ο ιδρώτας μύριζε σκόνη, η σκόνη καβαλίνα κι η καβαλίνα ιδρώτα. Οι φωνές κρατούσαν όσο ένα ύπουλο λαχάνιασμα που ξεφεύγει την λεπίδα του πνιγμού την τελευταία στιγμή. Μόνο η κόρη του καφετζή ανοιγόκλεινε τα ρουθούνια της, ανασαίνοντας με τριχωτή χαρά όσον άντρα δεν ανάσαναν όλα τα θηλυκά της ράτσας της, τόσα χρόνια κατάξινου ύπνου.

Έξω έβρεχε στρωτά και κοφτερά.
Η λάσπη σερνότανε στον δρόμο και δοκίμαζε με χέρια πρόστυχα τις πόρτες.
Αν μπορούσε θα με κύκλωνε, εδώ μέσα, στα ζεστά
και θα ζητούσε πίσω ό,τι κατάφερα να έχω απ' την ξυπόλητη αλήθεια της, εκεί έξω.
Ναί' αλλά τώρα με μάλλινα διατάγματα και δερμάτινες αιτήσεις.

Εγώ την αλήθεια γυμνή την έμαθα, γυμνή την ξέρω κι ας ζαλίζει.
Ήμασταν φτωχοί και γίναμε φτωχότεροι.
Κατοικούσαμε σπήλαια και γυμνωθήκαμε
και γίναμε η παραλυσία του κόσμου.
Όταν το καλυβάκι σου αρχίζει να γίνεται σπίτι απ' τα καινούργια κατσαρόλια,
πρέπει το πεύκο της αυλής να φοβάται τα κλαδιά του,
η θάλασσα να φοβάται την αλμύρα της.
(Τι κι αν το φως μας δείχνει όπως πάντα τον καθημερινό δρόμο;
Μπορεί να φτάσει όπου φτάνει η καρδιά μας, χωρίς ελπίδα γυρισμού;
Και τότε θα λέγεται φως, αλλιώς θα 'ναι κουρέλι και παλιοψαθί,
βάρος της γης, βάρος δικό μας.)

Εγώ έφτιαξα ένα τουφέκι ασημένιο και πιστόλες
κι έδωσα μια στην καρδιά μου, να φτάσει
όπου η αγανάκτηση της θα έβρισκε πατρίδα.
Σαν άνθρωπος μπορούσα να πεθάνω, σαν άνθρωπος θα πέθαινα
του κεφαλιού μου θάνατο: αυτό το λίγο, λίγο δικό μου.
Πέτρες μου πέταξαν πολλές κι ακαθαρσίες και βρισιές
και μαύρο σκοτάδι απ' αυτό που τρέφουν μες στην εμφύλια ψυχή τους οι άνθρωποι,
αλλά στο μαύρο χρώμα του βουνού με ξύπνησε πρώτη φορά η μάνα μου.
Είδα το δέντρο να ζηλεύει το φως μέχρι το τελευταίο φύλλο
κι εκεί κοιμήθηκα την αγρύπνια των πληγών μου:
μια συμμαχία δροσιάς μέχρι να βγει ο πόλεμος που νόμισα ζωή.
(Τότε φωτίζεται κι ο αμαθής:
όταν αντέξει το τζιτζίκι να παλεύει με το γυαλί της φωνής του
μεσημέρι, το πεύκο να κρατάει μίαν ανάσα γεμάτη κατάρτια
κι ούτε ένα χάραγμα πουλί στο γαλάζιο της ανατολής.) Να πατρίδα!

Καθώς τους είδα να σκουντάνε αδέξια τις μπάλες του μπιλιάρδου,
να γελάνε, να πειράζουν ο ένας τον άλλο, με κινήσεις δανεικές,
χοντροκομμένες και χοντροραμμένες στο χρυσάφι της στολής τους,
μου ανέβηκε μέχρι το στόμα ο θυμός που ετοιμάσαμε για πατρίδα.
Αλλά η αλήθεια είναι γυμνή σαν πέτρα καταπάνω σε αγύριστο κεφάλι.
Αυτός που δεν μπορεί να κάνει το καλό είναι λίγος και μικρός για το κακό.
«Δώστε ένα πόντζι του στρατηγού Μακρυγιάννη
που δεν είναι απ' αυτούς τους προδότες».

1900

(Στις 24 Αύγουστου του 1900, ο Φρίντριχ Νίτσε, υστέρα από παράνοια έντεκα χρόνων, πέθανε στην Βαϊμάρη. Πρώτος μεταξύ των Γερμανών φιλοσόφων του 19ου αιώνα, απέβη ένας παθιασμένος ηθικολόγος που απέρριψε τελικά το αστικό κατεστημένο του δυτικού πολιτισμού.)

Απ' τον καιρό που έμαθα να ξεχωρίζω το καλό από το κακό, πέτρα η φωνή μου·
ριπή του κατάμαυρου, αιχμή του κόκκινου, γλώσσα του λίγου.
Μίλησα αίμα εκεί που έπρεπε να τραγουδήσω κήπους.
Τραγούδησα πληγές εκεί που έπρεπε να σωπάσω αγάπη.
Βαρέθηκα την δύναμη της σκέψης που γνωρίζει μέχρι την άγνοια.
Και το δέντρο, επίσης, βαριέται ό,τι του ανέμου διεκδικεί το υγρό στα φύλλα του.
Αλλά τι; Μήπως δεν δίνει τον καρπό του;
Μήπως δεν είναι το ποτάμι αποφασισμένο να δεχθεί
τον όγκο του καρπού κατάθολά του;
Η πέτρα του βυθού μήπως οργίζεται την άνωση του φύλλου;
Γαλήνη, συγκατάβαση, αγάπη, ταπεινότητα,
πότε μοιράστηκαν κάτι κόκκινο;
Πότε το κόκκινο κατείχε όσο λευκό επιχειρεί το γαλάζιο;

Απ' τον καιρό που έμαθα να ξεχωρίζω το καλό από το κακό, πέτρα η φωνή μου·
θράσος του αλύγιστου, πάθος του γρήγορου, τρέλα του ξαφνικού.
Μια μπουκιά σπασμένα δόντια επιμένει τώρα την έπαρσή μου·
την τελευταία έπαρσή μου:
διψασμένη, σκονισμένη, σωριασμένη σε απόσταση βροχής απ' το παράθυρο·
το τελευταίο παράθυρο:
σπίτια ψιθυριστά, εμφύλιες είσοδοι, εμπόλεμα δωμάτια,
αστοί φρεσκοπλυμένοι με τ' όνομα τους ένας
ένας και κατάκαρδα παιδιά,
ορφανά πίσω απ' το υγρό σκοτάδι των απόκρημνων ματιών τους.
Περνάνε, ταξιδεύουν με τρένα, ιδρώνουν στα παράθυρα
ό,τι δεν φαντάστηκαν ποτέ να δουν, κοιμούνται στα καθίσματα
όσα δεν φαντάστηκαν ποτέ ν' αποκτήσουν, υποψιάζονται
πως ο κόσμος δεν μπορεί να χωρέσει σε μια παλάμη, ανακαλύπτουν
πως ο κόσμος περισσεύει σ' έναν καθρέφτη, αποφασίζουν
πως όταν τα χέρια γίνονται πουλιά, επιζητούν
το θήραμα ή την φωλιά και τίποτα πιο ενθαρρυντικό
απ' την σπονδυλωτή πνευματικότητα της αδράνειας.
Τρώνε, ξαπλώνουν, χωνεύουν, δεμένοι
με το σκοινί του κάκου προς εκείνο το παραλίγο που είναι άνθρωπος.

«Πώς έγινε τέτοιο πράγμα;» ρωτούσε και ξαναρωτούσε ο άντρας. «Πώς;»

Κάποιος είχε φέρει από το πλυσταριό
το παραμορφωμένο πτώμα του παιδιού. Του χάρισε ένα μέτρο γρασίδι.
Οι άνθρωποι ταραγμένοι σπρώχνονταν έναν κύκλο γεμάτο φρίκη.
Οι γυναίκες ούρλιαζαν κι έκλαιγαν, οι άντρες αναθεμάτιζαν.
Εκείνη δάγκωνε με λύσσα τους λυγμούς της.
Η μητέρα και η θεία της κρατούσαν από ένα αγριεμένο μπράτσο
και προσπαθούσαν να την τραβήξουν στο σπίτι,
αλλά είχε μπήξει γερά τα νύχια της στην γύρω απελπισία και δεν έλεγε να κουνήσει.
Ο άντρας δεν ήξερε σε ποιον να επιβληθεί, σε τι να βάλει τάξη.
Ούτε κέρδιζε τίποτα από τις ερωτήσεις του.
Περιφερόταν ανύπαρκτος κι έλεγε και ξανάλεγε μηχανικά:
«Κοίτα, είναι ο γιος μου! Ο γιος μου! Είναι ο γιος μου!»
καταπίνοντας ένα κοφτερό ερωτηματικό κάθε φορά.

Μια στιγμή γνήσιας ανθρώπινης φρίκης,
εκατό χρόνια επίπλαστης εκλέπτυνσης ή λίγες λέξεις που διαπράττουν
την μόνη πραγματικά θανάσιμη αμαρτία ανάμεσα στους ανθρώπους:
να είσαι ευχάριστος όταν δεν μπορείς να σκοτώσεις.
Αλλιώς: να γράφεις ποίηση όταν δεν μπορείς να γράψεις ούτε τ' όνομα σου,
χωρίς να υπαινιχθείς κάτι κακό για τον εαυτό σου ή τους άλλους.
Η μουσική, με την σειρά της, αποφεύγει αποφασιστικά το παραδοσιακό μελόδραμα,
βάλλει με νέες χρωματικές αντηχήσεις και νέα αρμονική πλοκή, αλλά κατά που;
Αν η ενότητα των τεχνών σε μια μόνο δημιουργική φαντασία
χρειάζεται μερικές χιλιάδες πτώματα επί σκηνης,
πόσο μοντέρνο ψυχορραγεί υπό σκηνης;
Η ζωγραφική ίσως;
Ενδέχεται η παρουσία μιας ένοχης απόλυτα εκφραστικής
να συντηρεί την υποψία κάποιας αθώτητας θεμελιακής ή αφετηριακής,
όπως και να 'χει, χρεωμένης στην καταγωγή του ζωγράφου.
Για την ιθαγένεια του θεατή
γνωρίζουμε μόνο το συνδυασμό ενός βέβαιου όγκου
που καθορίζει και επιβάλλεται στο χώρο με την βοήθεια του φωτός,
το δυναμικό περίγραμμα, την μέθοδο εξισορρόπησης της σύνθεσης
με τονισμένες αντιστίξεις, το ρυθμό της αφήγησης,
την δύναμη του χρώματος, την επιβολή της σκιάς...

Όχι, δεν ταξίδεψα ποτέ με τρένο προς την Ερζεγοβίνη,
για να υπαινιχθώ τόση πραγματικότητα.

Αυτό έγινε το χειμώνα του 1876 στο Σορέντο.
Μερικούς μήνες πριν, σκόνιζα τα βήματα μου στην σιωπή ενός χωματόδρομου.
Μπροστά μου, το ποτάμι και μια συστάδα λευκές.
Αν τα ρούχα μου δεν ήταν τόσο διαφορετικά,
θα μπορούσε κανείς να μου καταλογίσει εκείνες τις απρόσμενες χαίτες

που αυθαδίαζαν στον θερισμό όχι ασήμαντα χωράφια
-αν σκεφτείς πως τα βουνά επέβαλαν στον τόπο
μιαν εξορία γεμάτη άμμο κι αλάτι.
«Αυτά τα αγριολούλουδα είναι όμορφα», σκέφτηκα και στάθηκα.
Εννοούσα μια τούφα μαργαρίτες που φύτρωναν χαμηλά στην όχθη.
«Τα θέλεις για τον τάφο σου; Θα τα μαζέψω», μουρμούρισα.
Κατηφόρισα με προσοχή. Χώθηκα ανάμεσα σε κάτι ακακίες και δεν φαινόμεν πια.
Από τον δρόμο πάνω, άκουγα τον ήχο των κλαριών που τσάκιζα.
Έπειτα ένα θρόισμα κι έναν παφλασμό.
Πίσω από τις πυκνές ακακίες σήκωσα το κεφάλι χαμογελώντας.
Ήμουν δοσμένος στο νερό μέχρι τους αστραγάλους.
«Γλίστρησα στο υγρό γρασίδι», είπα. «Δώσε μου ένα χέρι».
«Έπρεπε να σε αφήσω εκεί να ψοφήσεις!» φώναξα.
Κατηφόρισα με δυσκολία.
Το βλέμμα μου προσπάθησε να διακρίνει την στιγμή που ξέχασα
πώς ξεχνούν κάθε τι τετελεσμένο, αρνούμενο τον εαυτό του,
αποφασισμένο να οδηγηθεί ταχύτατα προς τον αφανισμό, κι έπεσα πάνω στον χειμώνα.
Ο χιονιάς ακουγόταν την νύχτα να ξύνει με μανία τα πηλίνα αυτιά του
μουρμούριζε κι έβριζε και κλαψούριζε:
κάτω από ποιους όρους επινόησαν οι άνθρωποι το από κάτω μιας στέγης.
Κατά βάθος, εκείνο που φιλοξενούσα μέχρι τότε στην καρδιά μου
ήταν πολύ πιο αιχμηρό από κάποιους ανασφαλείς κρυστάλλους στο παράθυρο.
Αλλά το κρύο ήταν πολύ αναποφάσιστο κι εγώ σκεπτόμενος μέχρι κρυσπαγήματος.
Τι κατάφερα; Τα Ναι και τα Όχι, τα Αν και τα Όμως
βγαίνουν από μέσα μας σαν ανοιξιάτικα βλαστάρια:
εξαιρετικά αυθάδη, αρκετά επίμονα, ιδιαίτερα επιθετικά
θα κιτρινίσουν στον καιρό τους, θα προσκυνήσουν την απάθεια του θάμνου
κι ο ήλιος δεν θα ξέρει τι σκιερό ζητάει απ' το βουνό,
το γεράκι τι χαμηλό από την γη,
ο άνεμος τι ανυποχώρητο από την πέτρα.
Η ζωή δεν είναι ό,τι πιο πράσινο μπορούμε να ελπίσουμε,
αν και σίγουρα ό,τι πιο υγρό.
Διψώντας δεν πνίγεσαι.

Παραμύθια!

Τριάντα αιώνες πνευματικής ζωής
για μια υπόθεση αναξιπαθή, ψωριάρα, μαδημένη, βρωμερή,
μηχανικά δοσμένη στο φύτεμα μιας δυσωδίας προγονικής.
Αν ήταν ν' αποδειχτεί τουλάχιστον φυλλοβόλα,
θα μπορούσαν εκατό χρόνια μετά από τα εκατό που έρχονται
ν' αξιοποιήσουν την κοπριά της σε μια υπερεπιστήμη
που θα πετάει, χωρίς να την πληρώνει κανείς στην μύτη του:
δυο κομπιά φτερά μ' έναν αόρατο Καρτέσιο στην μέση
ή καθόλου Καρτέσιο, αν ο Σινιορέλι είναι αρκετά εμπορεύσιμος.

Δεν χρειάζεται οι αυξημένες βροχοπτώσεις να παίξουν τον ρόλο τους,
τρομερές πλημμύρες να κατακλύσουν ολόκληρη την Ευρώπη,
να καταστρέψουν τα σπαρτά, να προκαλέσουν παρατεταμένο λιμό,
θανατηφόρο λιμό, για τρία χρόνια να τρώμε τον σπόρο του σταριού,
και ποντίκια και γάτες και σκυλιά, την απελπισία την ίδια,
θάβοντας το ένα δέκατο του πληθυσμού σε έξι μήνες,
χορεύοντας τον μαύρο θάνατο ανάμεσα στα πόδια μας
και τραγουδώντας το μαύρο θάνατο πίσω από τα λαχανιάσματα μας,
εκμηδενίζοντας κάθε πιθανότητα για πλήρη ανάκαμψη την επόμενη χρονιά.
Καμιά πλώρη δεν θα χαράξει αργά μian εποχή συμποσίων
σε νερά που ξύπνησαν από την σαρκοβόρα εφηβεία τους
με στήθη τρυφερά σαν καρπούς και καρπούς τρυφερούς σαν λαγόνια.
Επιτέλους! Αυτό το μακελειό που είναι ο άνθρωπος δεν είναι μακελειό, είναι άνθρωπος.

«Μην κουνηθείς!» φώναξε κάποιος με μαύρη στολή.
«Σε κατηγορώ για το φόνο αυτού του παιδιού».
Η συμμορία χίμησε πάνω του. Τα χτυπήματα έπεφταν βροχή.
Όταν εκείνος γλίστρησε κι έπεσε, τον κλώττησαν ραγδαία.
Έπειτα τον ξανασήκωσαν και προσπάθησαν να τον τραβήξουν
προς τις πυκνές ακακίες, όπου θα μπορούσαν
να τον αποτελειώσουν αλύπητα δικό μου.
Στην πραγματικότητα ήταν μια σύνθεση εξαιρετικά ισορροπημένη:
μια ανθρωπότητα που διεξάγει ηρωικό αγώνα
για την απελευθέρωση από την υλη και το κακό.
Μια κάποια επιτήδευση στον τρόπο με τον οποίο οι μορφές διεκδικούν
την αποκλειστικότητα του βλέμματος, απομένοντας μετέωρες
ανάμεσα στο θέμα και το χρώμα,
καθώς και ο νευρωτικός διάκοσμος,
κάνουν απλά το αποτέλεσμα πιο κανονικό
-υπό την έννοια της μεταδοτικότητας.

*Όχι, δεν ταξίδεψα ποτέ με τρένο προς την Ερζεγοβίνη,
για να υπαινιχθώ τόση πραγματικότητα.*

Εκείνον τον χειμώνα στο Σορέντο,
τα όνειρα μου μαρτυρούσαν μian ανοησία
που κόβει την ανάσα με λασπωμένες δρασκελιές.
Κι όμως προσπάθησα κάτι οπωσδήποτε λευκό.
Κάτι ανθρώπινο, πολύ ανθρώπινο.
Μια βαθιά υποψία, τις συνέπειες της
μian απόλυτη παγωνιά, την διαφορά της
ένα είδος τέχνης υπονοιών κι ερωτηματικών,
ένα είδος παγίδας για τσακάλια που αμύνονται σαν απερίσκεπτα πουλιά.

Λοιπόν; Ποιος θ' άντεχε έναν αιώνα ανθρώπινου πολιτισμού,
χωρίς να πάρει μιαν ανάσα αίμα;

Για τον καθαρό όλα είναι καθαρά, λέει ο λαός.
Εγώ λέω: για την λάσπη όλα είναι λάσπη. Βρέχει.

ΤΕΧΝΗ ΠΟΙΗΤΙΚΗ

Πρόκειται για μιαν εξαιρετικά ενδιαφέρουσα δραστηριότητα,
αλλά τίποτα περισσότερο.
Πριν και μετά την ποίηση βρίσκεται η ζωή.
Στο μεταξύ διάστημα,
μπορείς να κάνεις όλα όσα σου επιτρέπει η κατοχή ενός σώματος που διαθέτει ψυχή
και μιας ψυχής που διαθέτει σώμα,
έκτος από την υστερική έμμονη σε αισθητικά πρότυπα.
Όχι γιατί η υστερία αποτελεί ψυχική πάθηση,
ούτε γιατί η κάθε είδους αισθητική έχει προκύψει ήδη
από έναν επίκαιρο τύπο ευαισθησίας που απέκτησε φήμη,
αλλά γιατί πρέπει να είσαι πάντα διαθέσιμος
αν πρόκειται ν' αφήσεις πίσω σου δυο τρεις ιδέες χρήσιμες
σ' ένα ζωικό είδος αναγκασμένο να επιβιώσει με τις μικρότερες απώλειες.
Είναι σαν να πηγαίνεις μόνο με γυναίκες ένα μέτρο και εξήντα εκατοστά ακριβώς.
Κι αν σου τύχει ο μεγάλος έρωτας να είναι ένα μέτρο και εξήντα ένα εκατοστά;
Πώς θα κρύψεις τόση αδεξιότητα;
Ένας πόντος αποτυχίας είναι πολύ πιο άβολος από δυο μέτρα συγκατάβασης.
Το ποίημα, με την σειρά του, είναι μια ευτελής υπόθεση
που σου επιβάλλει συνεχείς υποχωρήσεις,
οι οποίες όμως πρέπει να παρουσιάζουν την γενική εικόνα μιας τελετής βράβευσης -
δικής σου βράβευσης, και το πρώτο βραβείο, ασφαλώς!
Πώς θα κρύψεις τόση ανικανότητα;
Οι λέξεις δεν πρόκειται να σου προσφέρουν την παραμικρή βοήθεια,
τουλάχιστον σε ό,τι άφορα την ψυχολογική πλευρά του ζητήματος.
Χαρακτηρίζονται από μια φυσική αδιαφορία
που επιτείνεται διαρκώς
από την ανεπίδεκτη θεραπείας τάση των ποιητών
να τους συμπεριφέρονται σαν σε παιδιά.
Ο ρόλος του ποιητή προϋποθέτει μια κάποια αίσθηση συνέπειας.
Κάτι παραπάνω από το ένα κι ένα κάνουν δύο
(αλλά όχι κάτι πολύ παραπάνω)
δεδομένης της οργιαστικής φαντασίας
κάποιου που αποφασίζει να μέτρα
προσθέτοντας σε κάθε αριθμό τον εαυτό του
μείον τον προηγούμενο.
Μια σκακιέρα φτάνει για να τινάξει στον αέρα ολόκληρη αυτοκρατορία.
Στο τέλος όλων, εκείνο που διακρίνει κάτι καλό από κάτι μέτριο έως κακό
είναι η λογική ή και συναισθηματική του συγκρότηση.
Υπάρχει πολύ περισσότερη μουσική
μέσα σε μια σωστά ή λογικά αρθρωμένη πρόταση,
παρά σε τριάντα τρεις χιλιάδες τριακόσιους τριάντα τρεις

ίαμβους, δάκτυλους, τροχαίους και τα λοιπά.

Έξαλλου αυτό που κάποτε υπήρξε

μια επιτυχής μέθοδος απομνημόνευσης

θα καταστήσει αργά ή γρήγορα αισθητική έμμονη

(αν δεν κατάντησε ήδη).

Η ίδια η μνήμη υπερβαίνει παραδόξως

κάθε προσπάθεια κωδικοποίησης.

Το να θυμάσαι έναν άγριο κρίνο στον άνεμο είναι ένα πράγμα.

Το να θυμάσαι την προσπάθεια του να παραμείνει όρθιος, ένα άλλο:

πιο κοντινό στην ποίηση, αλλά όχι ποίηση, ευτυχώς.

Ποίηση είναι η αίσθηση πως ο κρίνος μπορεί να σε θυμάται

κι έτσι, όταν αποφασίσεις να επιστρέψεις στο τοπίο του,

να έχεις κάποιες πιθανότητες ευχάριστης παραμονής.

Οτιδήποτε περισσότερο εξαρτάται από την διάθεση σου

να θυσιάσεις όλα όσα έμαθες για την ποίηση και τους κρίνους.

ΗΣΥΧΙΑ

(Απόγευμα. Στο μικρό μπαλκόνι ενός διαμερίσματος. Ένα τραπεζάκι: κρασί, μεζές. Ένας ηλικιωμένος άντρας με πιζάμες και ζακέτα, πίνει πού και πού. Περισσότερο γράφει. Οι εκφράσεις του προσώπου του, ο τρόπος που γράφει, αλλά κυρίως η άνεση με την όποια στέκεται η ζακέτα πάνω του, δείχνουν πως κάποτε υπήρξε σημαντικό πρόσωπο. Στέλεχος επιχείρησης, πολιτικού κόμματος ή ανώτατος κρατικός υπάλληλος. Ενδεχομένως, διέθετε ένα κάποιο ταλέντο σχετικό με τον λόγο: υπάρχει κάτι στις αδρές χαρακιές του μετώπου του, που δεν ταιριάζει με την καταδεκτικότητα των ματιών του. Οπωσδήποτε δεν έβγαλε ποτέ βιβλίο. Δεν υπήρξε επαγγελματίας του λόγου, ούτε επαγγελματίας γενικώς. Τίποτα επάνω του δεν ειδοποιεί για την απάθεια που κερδίζει όποιος κάνει απλώς την δουλειά του. Αλλά μπορεί και να είναι ο χρόνος που πέρασε. Αν δεν μονολογούσε συνεχώς, θα λέγε κανείς πως αποφάσισε να γίνει ποιητής, τώρα στα γεράματα. Μπορεί να είναι κι έτσι. Το πιθανότερο όμως είναι ν' άπαντα σε κάτι. Ίσως σε κάποιο αίτημα, σε κάποια πρόταση. Του ζητούν να δεχθεί κάποιο αξίωμα ή να βοηθήσει κάποιον να ανταπεξέλθει στο δικό του: δεν κοιτάζει, δεν ακούει ό,τι συμβαίνει γύρω του. Δεν συμβαίνουν πολλά. Μόνο μια ηλικιωμένη γυναίκα πηγαινοέρχεται, ελέγχοντας το κρασί και το μεζέ. Κάπου κάπου του χαϊδεύει τα μαλλιά. Κάπου κάπου λέει: Ησυχία έχει σήμερα! Φάε κάτι, θα σε πειράξει το κρασί! Έμενα δεν μου ξεφεύγεις! Εκείνος δεν αντιδρά, γράφει.)

Τσως θα έπρεπε όταν μου έκαναν κακό να το ανέχομαι,
κι έτσι, ελπίζοντας λιγότερα, να κερδίζω περισσότερα.
Αλλά για να μην φανεί πως το κακό νικάει πάντα
και για να μην είναι ομαλός ο δρόμος του, χωρίς κανέναν ν' αντιστέκεται,
εμπιστεύομαι το τέλος στην προσδοκία μιας φλόγας.
Ας μην θεωρηθεί πως διαφεύγω στην απραξία ενός τεχνάσματος.
Εγώ ο ίδιος με την ελπίδα θα χτυπήσω τους φονιάδες μου.
Γιατί φονιάδες είναι όσοι κρίνουν, άδικα,
πως αυτός ο κόσμος είναι κόσμος
και χύνουν το αίμα αθώων ψυχών,
χωρίς ν' ανησυχούν για το θρίαμβο των αρχών τους·
φονιάζοντας πως έχουν ξαναδεί ανόητους ν' αντιστέκονται στο πεπρωμένο,
να περπατάνε σιγά σιγά, πάνω- κάτω
και να σκίζουν μηχανικά ένα κομμάτι χαρτί σ' όλο και μικρότερα κομμάτια,
προσπαθώντας να κρύψουν ένα γέλιο νευρικό σαν μικρά παιδιά σε κηδεία,
με τα μάτια καρφωμένα στην κινούμενη άμμο μιας οθόνης
-αθώα άμμος που δεν σημαίνει παρά την καταστροφή τους-
τυχεροί που δεν τους άφησαν πίσω να ψοφήσουν από την πείνα,
σαν διάβολοι μέσα στην κόλαση·
φονιάδες όσων συνάντησα μέσα στο δυνατό μεσημέρι της κάθε μέρας
που ήταν πάντα μια νωθρή προσδοκία της κάθε μέρας.

Θα πω όσα έχω να πω,
πράγμα που είναι βαρετό στους ιδιαίτερα ευφυείς
και μισητό στους ολωσδιόλου βλάκες.
Εμπιστευθείτε το λιοντάρι. Ο λύκος εξημερώνεται.
Το φίδι, αν φωνάξεις, μπορεί να τρομάξει.
Μόνο απ' το σκουλήκι να φυλάγεστε
δεν έχει νόημα να περιφρονείτε το κάτω.
Η δύναμη είναι για όλους. Δεν είναι για όλους η αντοχή.
Παραμερίστε την προβιά και κοιτάζτε το λύκο.
Μην επιχειρείτε να πείσετε με λόγια, αλλά με έργα.
Αγνοώ τις απόψεις που δεν διακρίνουν τίποτα ζωντανό
εκεί που χόρτασε νεκρό το χώμα. Συμφωνώ με την διακόσμηση των τάφων, αλλά
σιχαίνομαι την οσμή των πτωμάτων.
Γιατί ενώ μπορώ να επιμεληθώ τον λόγο μου,
δεν γίνεται να ξεχάσω τι απελπίζεται.
Όποιος πονάει τον πόνο του θα πει
στους φίλους, στους γονείς, στους συγγενείς, στους γείτονες, στους ξένους,
αλλά και σε όσους μπορούν ν' ακολουθήσουν κάπως σταθερά, στον Θεό, ε;
Θα πάω και λίγο πιο μακριά.
Μην πείτε ποτέ σ' όποιον πονάει πως κάτι θ' αποκομίσει κι απ' αυτό.
Γελιέστε. Νύχτα ξεκινήσαμε, νύχτα θα φτάσουμε.
Στο μεταξύ, κάποιοι θα καίγονται όσο υπάρχει φωτιά.
Άλλος αγρυπνάει κι ελπίζει και προσπαθεί
σπάζοντας τα πήλινα «Ποτέ!» του από απροσεξία,
από ανυπομονησία, από βιασύνη,
κολλώντας, ξανακολλώντας,
μέχρι που να μην μπορεί να πει: «Καμιά φορά»,
ούτε σ' ένα απλό χάνδι.
(Τι παρέλειψα, τι δεν έκανα σωστά;)
Άλλος ανοίγει την ζωή του, πετάει τα κλειδιά,
χορταίνει τα πάρε δώσε του σώματος και τα πήγαιν' έλα της ψυχής.
Ύστερα, ο ένας πρέπει να τακτοποιήσει τόσες συμφορές
όχι συμφορές, προσπάθειες.
Οι δυνατοί δεν παύουν να είναι πάντα έτοιμοι για οτιδήποτε μετέωρο.
Απόδειξη: η απελπισία που δεν μπορώ ν' αποφασίσω.
Ενώ στεκόμουν πάνω απ' όλα όσα βλέπουμε,
λίγο γερμένος προς την γη που άνθιζε,
ελάχιστα στραμμένος προς το μέλλον,
και είχα απορρίψει το ενδεχόμενο της δόξας, της περιουσίας
και ζούσα χορταίνοντας την πείνα των ονείρων μου,
κάτι εισβάλλει στην ζωή μου και με αφήνει έξω.
Δεν μπορώ να πω τι, αν δεν επιστρέψω.
Η ιστορία, οι άνθρωποι;
Μια απροσδόκητη θύελλα δικαιοσύνης για την έπαρση της ανωνυμίας μου;

Η μια ύπουλη δροσιά μοχθηρίας;
Σημασία έχει πως άνθρωποι που προσπαθούσαν την ζωή τους
ζήτησαν να βάλουν κάποια τάξη στο χάος που τους κύκλωνε
με φλύαρες και βαθυστόχαστες ανοησίες·
ήθελαν να ελπίσουν σε μια τριανταφυλλιά στον κήπο
κι ίσως σε κάποιο μικρό αμπέλι, φορτωμένο τον Αύγουστο.
Πήγα λοιπόν. Ανέλαβα μίαν εξορία γεμάτη όρκους και ικεσίες.
Κι αφού πήγα, χωρίς να έχω ανάγκη από τίποτα
-γιατί και τέτοια ειπώθηκαν πολλά-
ρωτάω εσάς: τι δικό μου δεν σπατάλησα όλα αυτά τα χρόνια,
για να πληρώσω λογαριασμούς άλλων;
Έκτος ίσως την πίκρα μου για κάποια λόγια που πόνεσαν παραπάνω από λόγια;
Πάει κι αυτή, την δάνεισα στην υπομονή μου.
Βλέπετε πως χρυσώνουν οι φτωχοί τις ιδέες;
Χρωστάω πολλά κι αν τα πληρώσω,
δεν πρόκειται να μείνει ούτε μια παλάμη σκουριασμένη.

Τι έλεγα στην αρχή;
Με κάλεσαν, στερέωσα την χλοερή λιακάδα ανάμεσα στους λύκους,
πότισα με τα λόγια μου ένα κοπάδι που διψούσε.
Μαλάκωσε η καρδιά τους,
άρχισαν να ελπίζουν πως κάποτε θα ξεδιψάσουν.
Άφησαν μέσα τους λίγο χώρο,
σταμάτησαν να σπρώχνονται με τους θυμούς τους
τι θα πρωτοχωρέσει σ' ένα τραπέζι:
ο καφές να τηρεί μια σκούρα σιωπή
για τα περιστερία που δεν επέστρεψαν εκείνο το απόγευμα
και το βουνό απέναντι να βόσκει πρόωρο ύπνο ανάμεσα στα δέντρα του.
Απόλαυσαν περισσότερα, με τα ίδια ή λιγότερα.
Μ' έκριναν άξιο και με υπολόγιζαν:
υπήρξα κατά κάποιον τρόπο ένα αποκούμπι·
ακόμα κι όταν ήθελαν κάποιον ένοχο (κυρίως τότε).
Έστω, αποκλειστικά.
Τι άλλο θα μπορούσα να τους προσφέρω;
Λίγα πάθη δεν είχα κι εγώ! Καταλάβαινα.
Να έβαζα τις φωνές όπως στις τραγωδίες;
Δεν σκόπευα να τελειώσω τόσο σύντομα, ούτε τόσο ηχηρά.
Όμως οι καλοί και υπεύθυνοι σύντροφοι, ερεθισμένοι από την ησυχία
(πόση αλμύρα αντέχει το τσοπανόσκυλο;)
κουβέντιαζαν κρυφά με την δειλία μου
-αυτήν τουλάχιστον έπρεπε να την σεβαστούν,
έστω κι αν δεν ήταν ολωσδιόλου γέννημα των αποτυχιών ιδίως· γι' αυτό-
να με φουντάρουν στο επόμενο ταξίδι:
ύστερα να περιφέρονται στο κατάστρωμα και να χειρονομούν

ποιος θα τρελαθεί τελευταίος,
να ελπίζουν πως θα μείνουν μόνοι σε μια θάλασσα το λιγότερο λάσπη.
Κατά κάποιον τρόπο ήταν αίσχος να λογαριάζεσαι μαζί τους.
Απόγονοι φαντασμάτων, λιποτάχτες του κουπιού και του σφυριού,
κυβερνήτες ιδεών και αρχηγοί ψευδαισθήσεων.
Είχαν πάντα το κατάλληλο ψέμα στα δόντια τους:
απομεινάρι μιας μπάλας από κοπριά
που ισχυρίζονταν πως θα την έσπρωχναν ακόμα και μέχρι τον Παράδεισο,
αν επρόκειτο να εξασφαλίσουν μια μικρή ανάπαυλα στο μαρτύριο της τελειότητας.
Άνθρωποι που μιλούσαν ανάποδα και βιάζαν ανάποδα
και ξεχνούσαν πόσα δάχτυλα είχαν όταν ερχόταν η στιγμή να μετρήσουν θανάτους.

Ολέθρια δεν είναι όλα αυτά για την ζωή, φίλοι μου;
Δεν επιμένω όμως σε μια τόσο μεταχειρισμένη υπόθεση,
παρόλο που εκτιμώ ιδιαίτερα τις ευκολίες των λειασμένων εργαλείων.
Η ζωή δεν είναι ό,τι χειρότερο.
Της χρειάζεται οπωσδήποτε ευστοχία
επιλέγω το αποτελεσματικότερο κι, αν δεν γίνεται, τουλάχιστον όχι το κατακάθι.
Λογαριάστε πως όλη αυτή η θύελλα ιδεών που συνταράσσει τον καθένα,
επιβάλλει μια πραγματική εκλογή:
θα βγάλεις όσο περισσότερο κέρδος μπορείς
ή θα κάνεις όσο πιο πλήρη ζημιά γίνεται.
Στοχεύεις το καλύτερο,
πετυχαίνεις το μέτριο,
εξασφαλίζεις την ακεραιότητα του καλού.
Αυτό σημαίνει κρίση:
λιγότερα θύματα ανάμεσα στους αμάχους.

Αλλά οι οκνοί και διεφθαρμένοι θα μου έρθουν πρωτοπόροι
που ενώ ήταν φτωχοί στις γνώσεις και τα αισθήματα,
σκόρπισαν πληθωρικά μίαν απλότητα φειδωλή με τα πράγματα
κι ακόμα πιο φειδωλή με τα πνεύματα.
Γοήτευσαν τους σοφούς όσοι ήθελαν να είναι αποτελεσματικοί.
Πολλοί καταφεύγουν σε μια τέτοια προχειρότητα.
Θα είμαι σαφής. Δώστε μου την ζωή ενός πρωτοπόρου.
Να είναι χωρίς προκαταλήψεις, γυμνός και ξυπόλυτος,
να μην αγωνιά για το αύριο,
πλούσιος μόνο στις ελπίδες,
ούτε πρόθυμος στο κυνήγι της γλώσσας,
να μην πιστεύει στο βέβαιο και να μην εμπιστεύεται το αμφίβολο.
Ας είναι ένας απ' αυτούς και θα δεχθώ τα πάντα:
την ασυναρτησία του στόματος,
την ασχήμια, την ταπεινή γενιά, την ζωντανή βουκέντρα.
Ο τρόπος όλα τα σκεπάζει.

Ας είσαι ένας απ' αυτούς κι ας αλλάζεις τα πάντα κάθε στιγμή.
Ύστερα θα σε παραδώσουμε στην ιστορία και λογαριάσου μαζί της.
Όταν όμως διαθέτεις το ένα από τα δύο:
ό,τι άξιο για έπαινο και ό,τι για μομφή,
και φωνάζεις το ένα στην αποσιώπηση του άλλου,
κλέβεις άγρια και ύπουλα την περιουσία σου.
Επιμένω. Ο τρόπος θα με πείσει να τιμώ ακόμα και την παγίδα.
Αποφάσισες ν' ανοίξεις μια πληγή;
Μάθε πρώτα από που κόβει το μαχαίρι ή γίνει κατευθείαν θύμα.
Αλλά ν' αποκαλείς άχρηστους
αυτούς που μας κούρασαν με την τελειότητα τους!

Τι ωφελεί μια πηγή που την έφραξαν;
Τα υπόλοιπα θα τα πούμε κάπου πιο ήσυχα, ελπίζω.
Αλλά, αν θέλετε κάτι χρήσιμο μέχρι να σωπάσει
όλο αυτό το πάρε δώσε των χεριών και των σωμάτων
που δεν είπαν τίποτα, φωνάζοντας τα πάντα,
δεχθείτε την απουσία μου σαν κάτι εξαιρετικά δικό μου.
Αν πετύχετε έναν άλλο, λυπηθείτε τον περισσότερο
αν όχι, γίνετε λιγότερο ξένοι στο διπλανό σας,
ώσπου να σας τελειώσουν τα ίδια πάθη.
Εγώ προσπάθησα την ησυχία και παραμέρισα τον εαυτό μου.
Αν τώρα φαίνομαι κάπως τραχύς και δύστροπος στα περισσότερα,
είτε μόνο εμένα βάρωσε το κρασί, είτε όσους δεν ήπιαν.
Αποφασίστε. Καλύτερα ξεχάστε με
ίσως έτσι συνδιαλλαγεί μαζί μου καθένας για λογαριασμό του.

Πάντα υπάρχει καιρός, όταν πρόκειται να λείψουμε.

ΔΑΙΜΟΝΑΣ

(Πέτρα στους πρόποδες του Λυκαβητού.)

«Πέτρωσε, καρδιά μου», είπε ο δαίμονας.
«Τοίχοι, πόρτες, κλείστε έξω τον πηλό που αγωνίστηκα στην ανυποταγή μου.
Ύστερα μιλάτε όλα τα φτιαγμένα από πνεύμα.
Καλοτάξιδα ας είναι τα λόγια σας.
Πλέξτε ιδανικά, δεσμεύστε με ακατέργαστα δεσμά τα ελαφριά και περιπλανώμενα.
Χτυπήστε τύμπανα, πετάξτε άνθη ο ένας στον άλλο και τραγούδια ο ένας στον άλλο.
Ξεχάστε με όπου λάσπωσα την γλώσσα μου.
Χορτάστε πια ικανοί, κι εσύ τελειότητα.
Αποσύρω στην ακινησία μια πληγή.
Κι αυτά όλα όλα είναι τα στοιχεία της σιωπής: Εδώ.
Ούτε η αγνότητα μου δόθηκε, ούτε κανένας νόμος για να τον υπερασπίσω.
Γιατί, δηλαδή, ανόητοι, είναι της φύσης το θάρρος; Και η μοχθηρία;
Υπάρχω και είμαι νεκρός. Ο σοφός ας συγκρίνει.
Ο ζωντανός ας διαμαρτυρηθεί.
Ενώ δεν είχα απρόβλεπτες μέριμνες, ζήτησα ένα σώμα να με περιβάλει.
Φίλοι, αντίπαλοι, εχθροί, έπαθα και είδα να παθαίνουν πολλά.
Πολλά μα δεν το δέχεστε.
Πώς να ξεφύγω; Τι να μηχανευτώ, τι να παραμονεύσω,
ώσπου να με καταπιεί το χάος μου και το βάραθρο μου;

Νύχτα, ενέδρα, λύσσα της καρδιάς μου.
Κλέφτη, φίδι, φωτιά του πόθου μου,
παλιά αυθάδης στρατιά του λευκού κομμάτιασε με,
φύγε από την ζωή μου,
επικέντρωσε με στην απραξία του σταθερού.

Σκοτεινιάζω τα πάντα όταν κοιτάζω.
Πίσω μου βλέπει κι ένα μωρό, αλλά τι θέλω ανάμεσα σε εικόνες;
Η δύναμη μου είναι να πλήττω λίγο το πόδι,
αποφεύγοντας να πλήξω το στήθος που κατοικώ.
Με διορίζω χάλκινο ανάμεσα στο χρυσάφι;
Με εκλέγω χάρτινο ανάμεσα στο μέταλλο;
Με χτυπώ βαθύ στην επιφάνεια των σχηματισμών μου;
Πάλι με διατρέχει η ερπετή παράφορα προς κάτι φτερωτό.
Είμαι εδώ· χτυπάτε, παραβάτες.
Είμαι σιωπή·
εξηγήστε το πέτρινο του απροσπέλαστου.
Ας πονέσει η λογική το Εδώ
επειδή υπάρχει στην σιωπή του.